

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová
Datum vytvoření: 23. 02. 2013
Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_04_CJL_I

Ročník: III.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Literatura a umění v I. polovině 20. století

Téma: Moderní básnické směry a surrealismus

Metodický list/anotace:

Žáci se seznámí s charakteristickými znaky uměleckých směrů – a to především surrealismem. Možno využít jako opakování k ústní části maturitní zkoušky pro žáky 4. ročníku.

MODERNÍ BÁSNICKÉ SMĚRY POČÁTKU 20. STOLETÍ

Futurismus

Kubismus

Expresionismus

Surrealismus

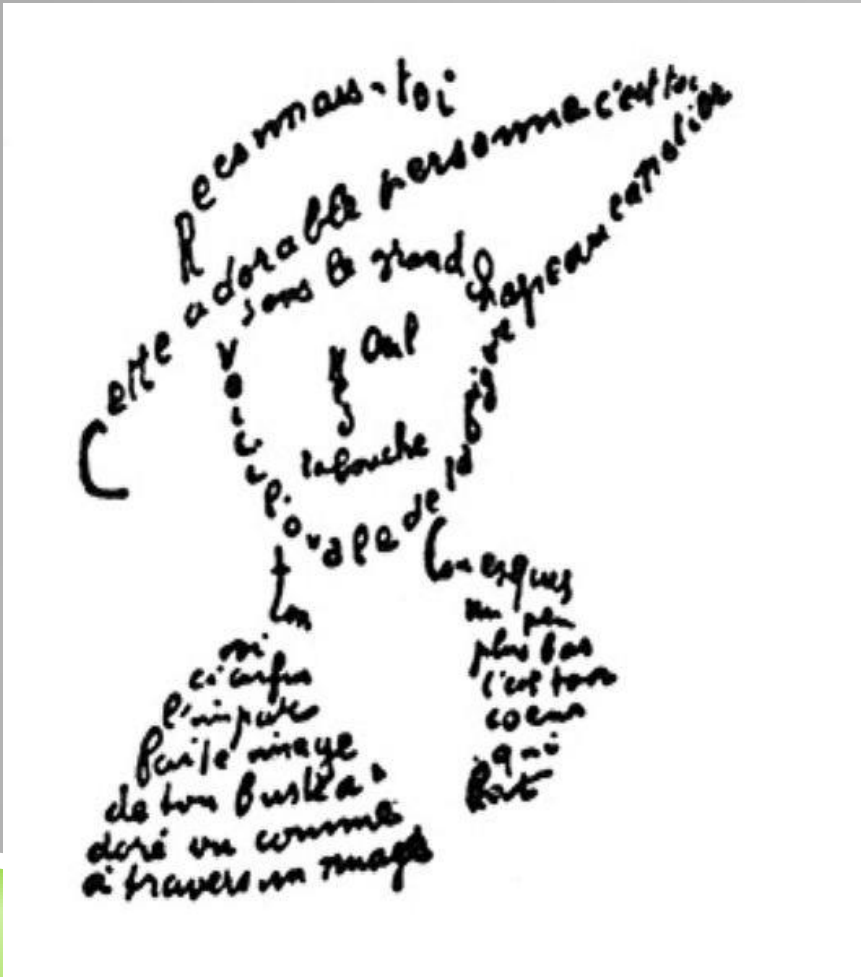
FUTURISMUS

- ▶ odmítal dosavadní kulturní a umělecké hodnoty, tradice
- ▶ obdiv k civilizaci, moderní době, technice, rychlosti
- ▶ schvaluje válku – očištění světa od všeho starého, je nacionalistický
- ▶ futuristé vytvořili teorii osvobozených slov (hlásky nebo slova vytržena z kontextu a skládána bez pravidel a logiky)

Obr. I

KUBISMUS

- ▶ uplatnění především v malířství (Pablo Picasso)
- ▶ rozklad skutečnosti na nejjednodušší geometrické tvary (cubus – krychle)
- ▶ literaturu mnoho neovlivnil – je zde důležitý obraz, tvar – tvoří se z písmen obrazce
- ▶ oblíbená je volná asociace představ (Guillaume Apollinaire) – jeho básně označovány jako kubofuturistické

EXPRESIONISMUS

Expresionistický dům

Obr. 3

- ▶ Prosazuje se především v Německu
- ▶ Je namířen proti měšťáckému způsobu života
- ▶ Reaguje na civilizační krizi po I. světové válce – pocity úpadku, beznaděje, deformace reality
- ▶ Představitelé – např. Franz Kafka

**Přečtěte si následující ukázkou
a pokuste se určit hlavní znaky
básnického směru.**

**Směr se sami pokuste charakterizovat,
svoje poznatky pak porovnejte s definicí.**

„Když jste se usadili co nejpohodlněji, aby se váš duch mohl soustředit sám na sebe, dejte si přinést psací náčiní. Vpravte se do nejpasivnějšího nebo nejvnímavějšího stavu, jehož jste schopni. Nechte stranou svou genialitu, své vlohy a genialitu a vlohy všech ostatních. Pište rychle, bez předem promyšleného námětu, tak rychle, abyste se nezastavovali a neupadli v pokušení číst po sobě.

Pokračujte tak dlouho, dokud se vám to bude líbit. Svěřte se nevyčerpatelnosti vnitřního šumotu.“(1)

Na čem je založen tento směr?

UKÁZKA POCHÁZÍ

ANDRÉ BRETON

PSANÁ A SURREALISTICKÁ SKLADBA NEBOLI PRVNÍ A POSLEDNÍ VÝTRYSK

- Bezprostřední zachycení lidského podvědomí, snu, představ, halucinací
- Osvobozuje lidskou fantazii a dává nám naprostou volnost
- Je založen na psychickém automatismu a lidské spontaneitě, usiluje o vyloučení rozumové kontroly volného toku obrazů a zavrhuje jakékoli estetické nebo mravní zaujetí

SURREALISMUS DEFINUJE DÁLE

ANDRÉ BRETON:

„Surrealismus je čistý psychický automatismus, jímž má být vyjádřen, ať slovně, ať písmem nebo jakýmkoli jiným způsobem, skutečný průběh myšlení.“

(A. Breton: První manifest surrealismu; 1924)

Podářilo se vám najít všechny charakteristické znaky?

CO TEDY VÍME O SURREALISMU?

- ▶ **Surréalisme = nadrealismus**
- ▶ **Zrodil se ve Francii počátkem 20. let 20. století**
- ▶ **Nový způsob čistého vyjádření v poezii**
- ▶ **Zásadní revoluční převrat v nazírání na duchovní život člověka a způsob, jak ho úplně osvobodit, i jeho fantazii, touhu a tvorbu**
- ▶ **Opírá se o učení zakladatele psychoanalýzy Sigmunda Freuda**
- ▶ **Odmítá náboženství, koloniální útlak i fašismus**
- ▶ **Usiluje o co nejbohatší obraznost, libuje si v bizarnosti, hrůze, šílenství**

**Pokuste se o surrealistickou báseň – jako návod
použijte ukázkou Psaná a surrealistická skladba...
André Bretona.**

Pracujte sami a své práce si pak přečtěte.

Jsou pro ostatní srozumitelné?

Diskutujte o nich!

CITACE, ZDROJE A LITERATURA

- ▶ Obr. 1: WMPEARL. *Soubor:'Unique Forms of Continuity in Space', 1913 bronze by Umberto Boccioni.jpg - Wikipedie* [online]. [cit. 19.1.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:%27Unique_Forms_of_Continuity_in_Space%27,_1913_bronze_by_Umberto_Boccioni.jpg
- ▶ Obr. 2: AUTOR NEUVEDEN. *Soubor:Apollinaire.jpeg - Wikipedie* [online]. [cit. 19.1.2013]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Apollinaire.jpeg>
- ▶ Obr. 3: MATĚJ PÁRAL. *Soubor:Trurnov, Bulharská street.jpg - Wikipedie* [online]. [cit. 19.1.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Trurnov,_Bulharsk%C3%A1_street.jpg
- ▶ (1)(2) SOUKAL, Josef a kol. *Čítanka pro 3. ročník SOŠ*. Praha: SPN, a.s., 2002, ISBN 80-7235-212-1.
- ▶ MGR. HÁNOVÁ, Eva a kol. *Odmaturuj z literatury 1*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2004, ISBN 80-7358016-0.